

Kuvataiteesta kirjoittaminen ja Wikipedia

Heikki Kastemaa
Wikiathlon, Kiasma
28.3.2015

Viisi pilaria

Wikipedian **käytännöt** perustuvat tietosanakirjan, neutraalin näkökulman, vapaan aineiston, toisten käyttäjien kunnioituksen ja terveen järjen periaatteisiin.

1. Tietosanakirja

Wikipedian tarkoitus on olla **lukijalleen hyödyksi**. Se yhdistää elementtejä yleisistä tietosanakirjoista, erikoistuneista tietosanakirjoista, almanakoista ja lehdistä. Wikipediassa ei harjoiteta uutta tutkimusta.

Wikipedia ei ole: sekalainen kokoelma tietoa, sanakirja, triviakokoelma, blogi, sanomalehti eikä kokoelma lähteitä.

Wikipedian sisarprojekteihin kuuluu muun muassa sanakirja, uutispalvelu ja Commons-mediavarasto.

2. Neutraali näkökulma

Artikkeleiden ei tulisi edustaa mitään yksittäistä näkökantaa. Toisinaan on tarpeen tuoda esiin **useita eri näkökulmia**, toisinaan on paikallaan esittää jokainen näkökanta tarkasti. Usein näkökantaa on tarpeen taustoittaa, jotta lukija tietää kenen näkemys on kyseessä. Ainuttakaan näkökantaa ei tule esittää ”totuutena” tai ”parhaana”. Viittaamme tarkistettavissa oleviin, luotettaviin lähteisiin aina kun mahdollista, erityisesti kiistanalaisissa aiheissa. Henkilökohtaiset mielipiteet, kokemukset ja väittämät eivät kuulu Wikipediaan.

3. Vapaata aineistoa

jota kuka tahansa voi muokata, käyttää ja levittää.

Kaikki tekstisisältö on käytettävissä vapaalla Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported (CC-BY-SA) -lisenssillä ja sitä voi käyttää lisenssin mukaisesti. Kuka tahansa voi muokata artikkeleja **eikä kukaan omista** mitään tiettyä artikkelia. Tämän vuoksi muu yhteisö voi armottomasti muokata ja jakaa kaikkea lahjoittamaasi tekstisisältöä. Älä tallenna Wikipediaan tekijänoikeuksia rikkovaa materiaalia tai sisältöä, jonka julkaisulisenssi ei ole yhteensopiva CC-BY-SA:n kanssa.

Vapaa vai ilmainen? Sana ”vapaa” tarkoittaa ”vapaassa tietosanakirjassa” ennen kaikkea Wikipedian sisällön käytön ehtoja eli lisenssejä.

4. Kunnioita muita muokkaajia

Käy kiinni asiaan, älä keskustelijaan. Henkilökohtaiset hyökkäykset ovat kiellettyjä. Etsi konsensusta ja vältä muokkausotia. Älä koskaan häiriköi esittääksesi kantasi, toimi hyvässä tahdossa ja oletta hyvää tahtoa myös muilta.

5. Ei ehdottomia sääntöjä

Säännöt on tarkoitettu noudatettaviksi, mutta niiden henki on kirjoitettua sanaa oleellisempi. Muokkaa siis artikkeleita rohkeasti, vaikkeet tuntisikaan sääntöjä läpikotaisin, ja **luota terveeseen järkeen**. Vaikka tavoittelemme täydellisyyttä, emme edellytä sitä. Älä pelkää möhliäsi, sillä kaikki aiemmat versiot artikkeleista pidetään tallessa, joten sisällön peruuttamaton tuhoaminen ei ole mahdollista.

Ensyklopedistinen tyyli

Tietosanakirja:

essentialismi – oleelliset asiat, lyhyehkö, tietoperäisyys, tosiollisuus

vältä esseemäisyyttä esim. pohdintaa

arvota valintojasi ja tietolähteitäsi, mutta älä arvota **ihmisiä**, vaan sitä **mitä he tekevät**

keskusteluissa älä arvota **kanssamuokkaajia**

vältä superlatiiveja: Jeff Koons on aikamme kuuluisin nykytaiteilija > Jeff Koons on tunnettu nykytaiteilija, Tate Modern on maailman suosituin nykytaiteen museo

yritä arvioida **miten lukija kokee**, ymmärtää asian?

Kuvataide, taide

Vältä markkinointikieltä, sievistelyä, kaunistelua: ”ainoa”, ”tunnetuin”, ”paras”, ”suurin”.

Yritä kuitenkin johdannossa **luonnehtia** asiaa tietolähteeseen perustuen. ”*[[Kristian Krokfors](#)]... on suomalainen taidemaalari ja -graafikko, joka tunnetaan rytmikkään tyylitellyistä, usein yläperspektiivistä kuvatuista kaupunki-, kylä- ja puutarhanäkymistään.[2]*”

Muna vai kana, henkilö vai tuotanto: Mikä **oleellista**?

Museorakennus vai sen **toiminta**? Esim. Kiasma.

Yritä saada artikkeli niin vähän ansioluettelon näköiseksi kuin mahdollista: **ei cv:n kopiointia**, vähennä luettelointia.

Kuvat lisäävä havainnollisuutta: valitse oleelliset kuvat.

Nykytaiteessa **linkitä sivulle** jossa teoksen kuva julkaistu. Esim. [Kansallisgallerian kokoelma](#).

Taide, kuvataide

Neutraali näkökulma: pohdi ”**puhujapositionit**”. Kuka kirjoittaa, missä, milloin, miksi?

Lisää wikimerkittävyyttä lisäämällä tietoja **kolmannen osapuolen** taholta (kriitikot, kirjoittajat, tietokirjat).

Etsi, mitä **kriitikot** kirjoittivat? Esim. kriitikon ”bottom line”.

Onko kirjoittaja **asiantuntija** vai **yleistoimittaja**?

Jos vahva tai osuva **statement**: suora sitaatti, kerro puhuja.

Vältä omien käsitystesi tuontia.

Mikä teoksen **nimi suomeksi**? Perustuttava julkaistuun tietoon.

Jos ulkomainen taiteilija, yritä selvittää yhteyksiä suomalaisille?

Ai Weiwei

Artikkelin tekoprosessi

Mieti aihe ja **otsikko**, onko muita samasta aiheesta?

Onko aiheesta **tietolähteitä**, onko julkaistu, missä?

Muokkauksen aloitus: joko **hiekkalaaatikko** tai muistiinpanokäytäntö.

Ota muistiinpanot, kirjoita ne teksinkäsittelyohjelmalla, ota muistiin tietolähteet.

Tietolähteessä oleellista: Tekijä/t (kirjoittaja/t), otsikko, julkaisu, missä kohti julkaisua tieto on (esim sivu, verkkojulkaisun kappale) julkaisuaika, kustantaja/julkaisija, kieli. Mieti, miten henkilö, joka lukee tekstiä, voisi **tarkistaa tiedon** mahdollisimman helposti.

Epäsuora tai suora **lainaus**, ei plagiontia.

Artikkelin **rakenne**: johdantokappale, väliotsikot, lähteet/viitteet, aiheesta muualla, katso myös.

Lisää **hyperteksti**: wikilinkit, aiheesta muualla, ulkoiset linkit, luokat.

Miten artikkelia muokataan?

Artikkeli on **tynkä**, jos se on vain lyhyt johdanto aiheeseen ja siitä olisi enemmänkin oleellista kerrottavaa. Hyvä tynkä kertoo aiheestaan olennaisimmat perustiedot ja tarjoaa pohjan pidemmän artikkelin kirjoittamiselle.

Pohdi, miten **parantaisit** artikkeleita:

Kimmo Schroderus

Jussi Heikkilä (taiteilija)

Silja Rantanen

Kaarina Kaikkonen